Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

PIK LXXXIX. Ч. 244. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го ГРУДНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 24, 1982 No. 244. VOL. LXXXIX.

„Радуйся, Вифлеєме, бо з тебе вийшов Цар — пастир всього світу!"

„НАС ЄДНАЄ ЛЮБОВ ОДНОГО НАРОДУ"

(РІЗДВЯНИЙ ПРИВІТ В УКРАЇНУ МИТРОПОЛИТА СТЕФАНА, ЗАПИСАНИЙ НА МАГНІТОФОННУ СТРІЧКУ „ГОЛОСОМ АМЕРИКИ", 14-го грудня 1982)

Вітаю вас, мої любі брати й сестри, нашим традиційним привітом: Христос Раждається! — Славте Його!

Так поздоровляли себе наші християнські предки протягом майже тисячі літ і бажали собі щасливих і благословенних Свят Різдва Ісуса Христа. В цьому святочному часі і я, як Митрополит Українців Католиків у ЗСА, від щирого серця повного любови до вас, вітаю і поздоровляю вас усіх. Нас роз'єднують простори, океан і кордони, але нас єднає одна свята віра в правдивого живого Бога, одна любов до Його предвічного Сина, що „прийшов днесь із небес, щоб спасти люд свій весь..." Нас єднає любов одного народу, яка не має границь і не знає перепон.

Мої любі, рідні мені брати й сестри у Христі Господі, зближаємося до цьогорічного світлого празника Христового Різдва. Ми тут в Америці і у всіх країнах західнього світу, де лише живуть на поселеннях наші брати й сестри українці, старанно приготовляємося не тільки до Різдвяних Свят, але й до величного і гідного відзначення Тисячоліття Християнства в Україні, що припадає в 1988 році. Ми линемо думками в наше славне минуле, коли то в нашій Україні в Києві володіли свята Ольга, святий Володимир Великий, Ярослав Мудрий. І ми дякуємо Богові, в Тройці Святій Єдиному, що зволив зглянутися на наш народ і покликав його до світла Свого Євангелія, а народ прийняв Христову віру й хрищення.

О, яка це велика, яка щаслива й переломова подія історичного значення у житті нашого народу.

Всемогутній Бог своїми дивними дорогами кличе наш народ до себе, до світла, правди й життя. Кличе його до участи у Божім Царстві, Царстві миру й любові. Наш народ ведений своїми святими володарями ішов за голосом Божого поклику. Відрікся сатани і всіх діл його. Покинув темряву гріха і блуд поганства. Він відвернувся від німих поганських ідолів і почерез купіль хрищення відродився до нового надприродного життя в Христі і з Христом, як про це написав Святий Апостол Павло до Галатів: „Всі, ви що в Христа христилися, у Христа одягнулися" (3,27). Раз народ наш одягнувся Христом, то Христос став його Спасителем і Відкупителем. Христос примінив свої спасаючі страждання, хрест і смерть також і до нашого народу і „Христовими ранами ми стали вилікувані" (Іс. 53,5). Ми стали прибраними дітьми Божими, народом Божим, а Бог став нашим Батьком. Святий Дух вселився у нас, осяяв нас новим життям благодаті й освятив нас і вчинив наслідниками Божого Царства.

Протягом довгої тисячолітньої мандрівки нашого народу, Господь, багатьма способами і дивними, нам часто незрозумілими й незнаними дорогами випробував нас. Ставив нас на пробу вірности Йому, Єдиному Правдивому Богові, як колись випробував Адама в Раю, Авраама, Мойсея й усіх вибранців Своїх, а навіть Свого Сина улюбленого під час сорокденного посту через покуси диявола. І до нашого народу стосуються Христові слова: „Коли хтось хоче йти за Мною, нехай зречеться себе самого, візьме хрест свій і йде за Мною" (Мт. 16,24).

І наш народ вірно й терпеливо ніс свій хрест татарсько-монгольської навали, зради своїх і чужих сусідів, вікові окупації й неволю. Але найбільша

(Закінчення на стор. 5)

Ангели, співайте,
Честь Богу оддайте,
І ми з пастирями спішімо,
Уклінно Бога приймімо! —
Пророки прорекли,
Честь Богу принесли,
Що ся зволив народити,
З нами на землі прожити.
Скочмо за звіздою,
Зо всею дружиною,
Де світлість луча сіяє;
Хай наше серце співає:
Алилуя, слава,
Честь Богу і хвала!

(Різдвяна пісня з „Вертепу")

Пластове В-во „Молоде Життя" *Ярема Козак*

ЗСА І СОЮЗНИКИ ВІДКИДАЮТЬ ПЛЯН АНДРОПОВА

Москва, СССР. — Юрій Андропов у своїй промові в Кремлі у вівторок, 22-го грудня, заявив, що Совєтський Союз зменшить кількість своїх ракет середнього засягу в Европі з понад 600 до приблизно 162, якщо ЗСА та їх союзники відмовляться від пляну розмістити 572 нові ракети середнього засягу в Европі в кінці наступного року. Британія і Франція разом мають приблизно також 160 своїх ракет.

Андропов також повторив попередню пропозицію Совєтського Союзу про зменшення на 25 відсотків совєтське стратегічне озброєння, тобто залишити 1,800 міжконтинентальних ракет і бомбардувальників, якщо ЗСА поступлять так само.

Пропозиція про ракетні пляни в Европі відносно зменшення так званих ядерних сил театру воєнних дій була внесена кілька тижнів тому на переговорах у Женеві. ЗСА та їх три европейські союзники відкинули цю ідею як спробу „заморозити" совєтську розбудову систем ядерних ракет в Европі.

Президент Роналд Реґен запропонував, щоб ні Совєтський Союз, ні ЗСА не мали ракетно-ядерного озброєння в Европі. Европейські союзники ЗСА підтримали цю пропозицію президента Регена.

Андропов також попередив Уряд ЗСА, що рішення Адміністрації ЗСА продовжувати працю над виробництвом і розміщенням нових стратегічних ракет таких як система МХ, змусить Совєтський Союз розмістити „відповідні системи зброї", включаючи ракети „аналогічні" ракетам типу МХ і далекосяжним кружляючим ракетам. Він заявив, що кружляючі ракети вже випробовуються.

Промову Андропова слухали тисячі делегатів, зібраних у Кремлі в Палаці з'їздів на дводенному з'їзді з нагоди святкування 60-річчя утворення СССР. Для Андропова, який зайняв місце совєтського лідера після смерти Леоніда Брежнєва, це була нагода для його більшого виступу, не обмеженого тільки партійними керівниками.

На святкування прибули також 123 представники комуністичних партій різних країн, були присутні більшість лідерів східньоевропейських країн, але китайської делегації не було.

ВІДБУДЕТЬСЯ ЧЕРГОВИЙ СИНОД ПУКЦЕРКВИ

Філядельфія, Па. (Митрополича Канцелярія). — Неофіційно повідомлено, що на пропозицію Глави і Патріярха Помісної Української Католицької Церкви, Блаженнішого Отця Йосифа, Папа Іван Павло II дав своє благословення, щоб черговий Синод ієрархії Помісної Української Католицької Церкви відбувся у днях від 30-го січня до 12-го лютого 1983 року у Ватикані.

Цю дату устійнено під час приватної авдієнції в четвер, 9-го грудня ц.р. у Папи з делеґацією в складі Архиєпископа-коад'ютора Мирослава, секретаря Синоду Владики Андрія Сапеляка з Арґентини і ділового секретаря Синоду, о. д-ра Ігора Мончака.

Дату Синоду вибрано на час, коли Папа буде у Ватикані. На початку березня 1983 року. Папа виїжджає з Ватикану, а пізніше плянує відвідати Польщу.

Програми чергового Синоду ієрархії Помісної Української Католицької Церкви покищо не проголошено, але, згідно з достовірними інформаціями, однією з точок буде найменування кандидатів на опорожнений єпископський престол в Саскатуні, Канада.

ГУССЕЙН ЗУСТРІВСЯ З ПРЕЗИДЕНТОМ

Вашінґтон. - Президент Роналд Реґен повторив у вівторок, 21-го грудня, свій заклик до короля Йорданії Гуссейна приєднатися до переговорів між Ізраїлем і Єгиптом щодо палестинського самоуправління на окупованому правому березі ріки Йордан і смузі Гази. Але йорданський лідер сказав, що хоч він і підтримує стремління Регена до миру, умови ще не дозріли для нього, щоб зробити такий драматичний крок.

Президент Реґен закликав Йорданію, а також палестинців з окупованих районів покінчити з їхнім бойкотом ізраїльсько-єгипетських переговорів про надання місцевої автономії палестинцям цього району.

Король Гуссейн публічно схвалював плян президента Реґена з 1-го вересня, а також закликав Палестинську Визвольну Організацію та інші провідні арабські країни підтримати цей плян.

Тепер сам Гуссейн відступає від своєї попередньої думки, мотивуючи це тим, що він не міг переконати арабів і палестинців тому, що ізраїльці продовжують розбудовувати свої поселення на цих територіях, які мають дістати автономію.

Помер А. Рубінштайн

Женева, Швайцарія. — Артур Рубінштайн, один з найславніших піяністів XX століття, помер спокійно під час сну в своєму домі в Женеві, Швайцарія, в суботу, 20-го грудня, на 95-му році життя. Майже 85 років свого довгого життя виступав він із своїми концертами, отримуючи дуже часто найвищі похвали. Він почав грати на фортепіяні, коли йому було три роки і продовжував аж до 90-го року життя. В пантеоні піяністів XX століття місце Рубінштайна забезпечене як місце титана музики з його прекрасною технікою, золотими тонами і великим відчуттям.

Ризикував власним життям, щоб врятувати людину

Ню Йорк, Н.Й. — Тут батько восьми дітей, 29-річний Реджиналд Ендрюс, не завагався наразити власне життя на небезпеку, коли кинувся на залізні рейки поміж вагонами потяга підземки, що ось-ось мав рушити з місця, щоб врятувати сліпого 75-річного громадянина, який впав з плятформи на колію, ступивши поміж вагонами вниз із плятформи замість увійти у двері вагону. Це сталося вранці, в понеділок, 20-го грудня, на пероні станції підземки, на розі 14-ої вулиці і 8-ої авеню у Мангеттені.

„Я не думав про небезпеку, — сказав репортерам цей рятівник, до речі безробітний негритянин, — я лиш бачив, що комусь треба дуже допомогти", і додав, що зробив би це вдруге і втретє.

Р. Ендрюс повертався якраз із одного інтерв'ю в одній фірмі, куди подав аплікацію на роботу, і на плятформі зауважив сліпого, як той, нащупуючи дорогу залізною паличкою, замість у розчинені двері вагону підземки, ступив поміж вагони і впав впоперк колії. Не думаючи ні секунди, Ендрюс кинувся на залізні рейки, гукнувши при тому одній жінці, яка ще єдина лишилася на пероні і бачила все, щоб та зупинила машиніста потяга, бо двері якраз зачинялися і потяг мав рушити.

Опинившись на колії, Ендрюс швидко перетягнув пораненого при падінні і залитого кров'ю Дейвида Шнеєра з Бронксу у вузьке місце поміж стіною перону й колесами вогону, бо був певний, що потяг рушить, що і сталося. Але потяг на щастя, проїхавши кілька стіп, зупинився; згадана жінка добігла до машиніста вчасно. Тим часом ще тривало кілька хвилин, поки струм на колії було вимкнуто і обох людей витягнено з-поміж вагонів. Перебуваючи з пораненим, сам поранений у ногу при скаканні, Ендрюс намагався затамувати кров з розбитої голови Д. Шнеєрові з допомогою власної хусточки та підклав йому свій піджак під голову, щоб тому „було вигідніше".

На другий день, у вівторок, 21-го грудня, Президент Америки, прочитавши про те, що сталося, в „Ню Йорк Таймсі", потелефонував до Р. Ендрюса з ґратуляціями і подзвонив до шефа м'ясної фірми, куди їздив Ендрюс на інтерв'ю, та прохав, щоб його прийняли на працю. Ендрюса прийнято на працю навіть без втручання Президента, бо і власник фірми, прочитавши про геройський вчинок цього мешканця Гарлему, прийняв його на роботу, виплативши навіть наперед різдвяний бонус в сумі 400 долярів, що становить — двотижневий заробіток.

Р. Ендрюса, його жінку Ілейн та восьмеро дітей чекає тепер нове життя, — пишуть газети, — бо Різдвяний час і геройський вчинок цього чоловіка зворушили весь Ню Йорк і всю Америку. Дехто вважає вчинок Ендрюса більшим, ніж біблійного самаритянина, бо той пожертвував свій час і гроші, а цей наражав своє життя для ближнього, бо не міг знати, чи потяг не заб'є і його і Д. Шнеєра, якщо б машиніста потяга не всигли заалярмувати.

ПЕРЕВІРЯЛИ „СПРАВУ ПОДАТКІВ" ВАЛЕНСИ

Варшава, Польща. — Речник польського уряду повідомив у вівторок, 21-го грудня, що судові власті розслідували справу порушення закону про податки Лехом Валенсою коли він був керівником вільної профспілки „Солідарність", але покищо жадних порушень не знайдено

Офіційний речник уряду Єжи Урбан на пресовій конференції заявив, що питання про порушення закону про податки було поставлене перед Валенсою, коли його забрали з дому минулого четверга, 16-го грудня, до місцевої станиці поліції та тримали там дев'ять годин, щоб не дати йому можливости виголосити промову перед пам'ятником жертвам кровавих подій 1970 року.

Сам Валенса назвав розслідування безглуздям. Прийшовши додому він заявив: „Вони не мають абсолютно жодних основ розслідувати справу моїх податків".

Урбан також сказав, що справа податків не вимагає арешту. Далі Урбан сказав, що передбачається звільнення всіх інтернованих ще перед Різдвом, але ті, яких обвинувачують у порушенні правил військового стану, не будуть звільнені.

ІТАЛІЯ ОСТЕРІГАЄ БОЛГАРІЮ

Рим, Італія. — Міністер закордонних справ Італії Еміліо Кольомбо заявив у понеділок, 20-го грудня, що уряд Італії остерігає Болгарію та висловлює рішення Італії продовжувати всіма доступними їй засобами забезпечити свою внутрішню безпеку і „рішучо та ефективно боротися проти підбурювання і чужинецьких змов і заколотів".

Він виступав на спеціяльній сесії парляменту, присвяченій розслідуванню обвинувачень проти Болгарії за участь у змові вбити Папу Івана Павла II 13-го травня 1981 року, який був поранений в цей день на площі св. Петра в Римі турецьким терористом Мегметом Алі Аджею. Крім Кольомбо на засіданні виступили ще два міністри від християнсько-демократичної партії та один від соціялістичної.

Міністер Кольомбо повідомив також, що уряд прем'єр-міністра Амінторе Фанфані вивчить та застосує такі заходи, як посилення правил про видачу в'їзних віз для болгарів, бажаючих приїхати до Італії, та перегляне доцільність надто великого числа співробітників болгарського посольства в Римі. Італія має набагато меншу кількість дипломатів у своєму посольстві в Софії.

У світі

ПАЛЕСТИНСЬКІ ДЖЕРЕЛА повідомили з Дамаску, Сирія, що лідер Палестинської Визвольної Організації Ясір Арафат у половині січня наступного року відвідає Совєтський Союз на запрошення совєтських лідерів.

РАДА БЕЗПЕКИ ОН вирішила у вівторок, 21-го грудня, включити арабську мову як шосту офіційну мову в ОН та всіх її комітетах і установах. П'ять інших офіційних мов є: китайська, англійська, французька, російська та еспанська. Ціна впровадження арабської мови виноситиме 1,9 мільйона долярів річно.

ДЖІН КИРКПАТРИК, амбасадор ЗСА в ОН, частий критик цієї всесвітньої організації, заявила у вівторок, 21-го грудня, що був зроблений „дійсний прогрес" в ОН для досягнення деяких цілей ЗСА. Роблячи огляд сесії, яка закінчилася 21-го грудня, вона назвала кілька резолюцій як перемоги ЗСА. До них Киркпатрік зарахувала провал спроби виключення Ізраїля з ОН та спробу характеризувати Пуерто Ріко як колонію. Киркпатрік, яка виступала на пресовій конференції, сказала також, що зусилля ОН покінчити з війнами були менше успішними, але ОН допомогла зробити світ „менше небезпечним".

У ВІВТОРОК, 21-ГО ГРУДНЯ Уряд ЗСА попросив Північну Корею подати відомості про приблизно 400 американських вояків, які ще по сьогодні вважаються пропавшими безвісти. Згідно з офіційними даними ще 2,233 особи військ ОН, в тому числі 389 американців, вважаються пропавшими безвісти в корейській війні.

УРЯД ҐВАТЕМАЛІ погодився у вівторок, 21-го грудня, опублікувати звернення лівих терористів, які викрали дочку президента Гондурасу. Цим самим задовільняється єдина вимога терористів, яка була причиною викрадення і умовою звільнення 33-літньої Юдіт Ксіомари Суазо Естради. Є надія, що жертва терору проведе Різдво з родиною.

ПОЖЕЖНІ ВІДДІЛИ ЗСА, Канади і Венесуелі зуміли взяти під контролю палаючий вже три дні вогонь на венесуельській електростанції Такоа в Каракасі. Пожежа постала від вибуху цистерни, наповненої сумішшю оливи і спорошкованого вугілля, вбиваючи 129 осіб, ранячи 500 і позбавляючи даху над головою — 1,000.

У ВІДОМОМУ ПРОЦЕСІ „Абскам" був залишився незасудженим лише один оскаржений-підсудний Джозеф Р. Сілвестрі, якого тепер федеральний суд визнав винним „за хабарництво і конспірацію" у вівторок, 21-го грудня. Суд відбувся в Брукліні. Дж. Сілвестрі — багатий будівельник з Ню Джерзі, як і всі інші семеро підсудних „Абскаму", замішаний у голосну політичну корупцію, пов'язану з арабським світом.

В Америці

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН ПІДПИСАВ закон на критичні видатки Уряду у висоті на 379 більйонів долярів, хоч мав і має „сильні застереження" проти багатьох клявзуль у ньому. Але підписати цей 300-сторінковий фіскальний документ він мусів, бо Уряд не мав технічно грошей на свої щоденні видатки, починаючи вже з півночі, у п'ятницю, 17-го грудня. Президент також підкреслив, що це вперше за останні три роки Конґрес, перед закінченням своєї каденції, ухвалив гроші для Уряду, замість перетягати схваленя на січень, тобто вже на каденцію нового 98-го Конґресу, який, як відомо, почне урядувати 3-го січня Конґрес 97-ий закінчив свою діяльність тепер, перед Різдвяними святами.

У ЗСА ПОСТАЮТЬ МАЛІ незалежні телевізійні мережі, які мають своєрідний і окремий вплив на формування публічної опінії в ЗСА, що стає все більш і більш через це зрізничкованою. Цією обставиною навіть занепокоєні деякі аналітики виборчих процесів у Америці, які уважають, що все тяжче буде через таку різноманітність здобувати однозгідність в Уряді. Ця поляризація населення, підсилена також листовними кампаніями до виборців, посилатиме до Конґресу занадто „різношерсних" законодавців, які „товктимуть воду в ступі" ще частіше, як це діялося досі.

АҐЕНЦІЯ ОХОРОНИ довкілля оголосила у понеділок, 20-го грудня, список найбільш небезпечних місць в ЗСА, де скидаються протягом останніх 20 років отруйні хемічні покидьки з індустрії. Таких місць названо 418, з чого найбільше їх припадає на стейт Ню Джерзі — 65, на стейт Ню Йорк — 26, а решта на сливе всі стейти за винятком кількох. Насправді таких місцьз отруйними покидьками в Америці є кілька тисяч, але аґенція вибрала ці 418 місць, щоб їх найперше очищувати. За ними підуть ще 12,000 інших — „дуже небезпечних місць покидьків", що їх назвала адаміністратор аґенції Енн Ґорсач „бомбами сповільненої дії", якщо на їх очищення вистачить також фондів.

ВІДОМИЙ АВТОВИЙ індустріяліст і представник інтернаціонального „джет-сету", власник фірми „Де Лореан" спортових люксусових автомобілів, Джан З. де Лореан, що перебуває тепер під судовим слідством у зв'язку з кокаїною, яку у великій кількості він хотів продати в Америці, контрабандою привізши її до ЗСА, де його і приловили, начебто хвалився перед замаскованим офіційним відеотейпом-апаратом одному автовому продавцеві про те, що Ірляндська Республіканська Армія буде з ним у спілці в ділі розпродажі й взагалі розповсюдження цієї кокаїни вартістю 24 мільйони долярів, що була в де Лореана сконфіскована під час арешту. В судових офіційних паперах, що оскаржують цього автопродуцента, зазначено, що ІРА мала постачити йому і гроші і терористів для його діяльности в цім напрямку. Його зв'язки з підпільними ірляндськими революціонерами начебто були причиною того, що йому в Північній Ірляндії бизнесово не зле поводилося. Це в Північній Ірляндії міститься фірма авт де Лореана. Речники ІРА це твердження підсудного заперечують.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Різдво у Білому Домі

Газети принесли коротку вістку, що президент Роналд Реґен запросив до Білого Дому кількасот дітей і читав їм різдвяні казки. Малята сиділи, як зачаровані з широко відкритими очима й устами. Роналд Реґен — колишній фільмовий артист і радіовий коментатор — знає мистецтво слова і вміє віддати зміст та духа читаного твору, вміє зразу нав'язати духовий зв'язок з авдиторією. Цю рецитацію Президента наґрали на стрічку і мають передати її через телевізійні станції на окремій програмі „Різдво у Білому Домі".

Це ніби дрібна подія, але глибока і радісна своїм сутнім змістом. Традицію Різдва святкують всі християни у світі, багаті і бідні, сірі з'їдачі хліба і володарі, королі й президенти. У Білому Домі завелася традиція, що спроваджують туди височенну ялинку із Скелистих гір, яка своїми світлами прикрашує леваду перед осідком Президента. І коли Роналд Реґен, який не має хвилинки часу, послухав свою дружину Ненсі (так подали газети) і присвятив годинку часу дітям, щоби перечитати їм Різдвяну казку — то цим ще раз доказав, що він — людина, така сама, як усі інші людські істоти, тільки ще краща, бо із зрозумінням, що у велике Свято Різдва Христового треба принести трохи радости і малятам: вони не розуміють ще всієї містики народження Христа і Його науки, але кожна з отих дітей напевне затямить собі на все життя, як то Президент З'єднаних Стейтів запросив їх до Білого Дому, символу могучої американської імперії, і сам читав їм Різдвяну казку, присвятив свою увагу тим чужим дітям, які ввійшли до президентського палацу й вийшли з нього очаровані і схвильовані і довго ще не матимуть іншої теми для розповіді членам своєї рідні і приятелям, як тільки те, як то Президент перечитав їм чудову казку.

Гарна подія, людська, шляхетна, така, яка насправді зворушує не тільки тих малят, що слухали Президента, але й усіх, які перечитали ту коротку вістку у газеті, або бачили короткі звідомлення у телебаченні.

Молитва

Наш Всемогучий Боже!
Ми із своєї волі молимось
Тобі, Святий, на чужині
за український нарід,
синів і дочок його, що життям платять
за прославу імени Твойого,
за волю Батьківщини.

Тож благаєм і молимо Тебе, Всевишній,
прости провини минулого,
спрямуй, благослови наш труд, змагання,
щоб славити ім'я Твоє
у вільній Україні!

Просвіти наш розум, щоб розпізнали —
добро від зла,
дрібне від великого,
правду від лжі.
І, як Ти сам любов єси,
любови братньої навчи.
Амінь.

Марія Горбань

Торонто, 1982

Володимир Душник

ПРОВАЛ ОН У РОЛІ „СТОРОЖА МИРУ"

Як відомо, одною з найважливіших функцій Об'єднаних Націй, що їх надано цій міжнародній організації в 1945 році у Сан Франсіско, було — „втримувати мир" у світі та ліквідувати реґіональні чи світові конфлікти без збройних зударів.

Як знаємо, цього ОН не робить, і навіть не пробує поважно до цих справ підходити. Протягом одного року — 1982 — ми бачили п'ять льокальних війн — від Південного Атлантику до Південносхідньої Азії і Африки. В одній країні — Польщі — ми були свідками „війни", яку провадив комуністичний уряд проти власного народу, на приказ чужого уряду.

Об'єднані Нації нічого не могли зробити, або не хотіли протидіяти. Сьогодні, Он — це поважно хворий організм, який уже нездібний правильно функціонувати. Американський представник в ОН проф. Джін Киркпатрік влучно схарактеризувала сучасну діяльність ОН.

Вона сказала, що ОН замість вдержувати мир між країнами світу — „веде клясову боротьбу в ОН проти Америки і її корпорацій". І це діється в тому часі, коли Америка дає 25 відсотків власних фондів на втримування величезного апарату цієї Організації, що виносить від 1 до 2-ох більйонів долярів річно.

Недавно професор Нюйоркського університету Алберт Л. Вікс зреасумував дуже реально теперішню діяльність ОН, яка далеко відбігає від основних завдань цієї Організації:

• Пропаґування нового документу (якмй Америка не підписала) про „право моря", який проповідує, що якась „ґльобальна власть", опанована лівою більшістю ОН, самовільно розпоряджатиме, хто має право використати багатство морського дна;

• відчуження країн Третього світу та ворожнеча супроти американської засади вільної господарки, що штовхає економічні проблеми на шлях централізму;

• пропаґанда між інтелектуалами світу, включно з американськими інтелектуалами, що „новий міжнародний економічний порядок" буде більш „справедливим" як теперішня система вільної господарки;

• намагання обмежити свободу преси, радіо та телевізії, а в цьому заглушування таких світових радіостанцій, як „Голос Америки", Бі-Бі-Сі, „Радіо Вільна Европа", Радіо „Свобода" та офіційні радіостанції інших країн Заходу. ЮНЕСКО, зорієнтоване „наліво", старається обмежити свободу преси західніх країн в країнах Третього світу;

• офіційна ґльорифікація Леніна в ОН, першого дійсного тоталітариста XX сторіччя, якого ОН проголошує „оборонцем справедливих порядків" у світі;

• невміння, чи неохота ліквідувати війни.

Якщо мова про останній закид, то треба сказати, що єдиний раз під час Корейської війни ОН дійсно виявили однодумство і рішучість. Це було тоді, коли СССР через глупу помилку совєтського делеґата збойкотував Раду безпеки і Генеральну Асамблею, відкриваючи цим фактом можливість ОН — осягнути рішення для висилки збройних сил цієї Організації у допомогу Південній Кореї.

В останніх роках ми були свідками немочі ОН ліквідувати льокальні війни — чотири війни між арабами і Ізраїлем, В'єтнамська війна, збройна експансія Брежнєва (Чехо-Словаччина, Афганістан, Етіопія, Анґоля, вживання кубинських наємників у Центральній Америці і Африці та вкінці рука Москви у Камбоджі і Ляосі).

Тому й не дивно, що загал американського народу критично ставиться до Об'єднаних Націй та їх ролі — як інструменту російсько-комуністичного імперіялізму.

Людмила Волянська

ЧИ ДІЛИТИМЕТЬСЯ ІЗРАЇЛЬ СВОЇМ ВОЄННИМ ДОСВІДОМ З АМЕРИКОЮ?

Це вже не вперше американська преса подає вістки, що Ізраїль „стримає секретні дані з досвіду в останній війні" від своїх доброчинців — З'єднаних Стейтів Америки. Про це написав „Ню Йорк Таймс" з вівтірка, 14-го грудня, як була про це стаття і раніше в цьому ж часописі з неділі, 5-го листопада цього року, з вимовним заголовком „Ізраїль, розгніваний на ЗСА санкціями проти нього, упирається і не хоче передавати їм дані про війну", пера Леслі Г. Ґельба. Таких статтей було вже по всіх сливе засобах масової інформації в Америці і в світі.

А передавати є що. Досвід, здобутий у повітряних сутичках з сирійськими силами над Ливаном, є просто незаступимий, і Америці дуже потрібно мати ці всі дані. Візьмемо, наприклад, просто феноменальну перевагу ізраїльських пілотів у американського виробу літаках над сирійськими пілотами в совєтських „найбільш софістикованих" літаках. Про це блискучу статтю помістив ще в свій час почитний журнал „Нюзвік" з 21-го червня, тобто з самого початку нападу Ізраїля на Ливан, де читаємо: „Ізраїльські повітряні сили виграли битву за повітряний простір над Ливаном з ошоломлюючою легкістю. 80 совєтського виробу Міґів збито, всі 19 станиць SAM-6 зруйновано, ні одного літака-джета американського виробу ізраїльці не втратили... Все, що тут сталося — не було чорною магією... Було те, що переможці вживали досконалішу машинерію, досконаліший вишкіл, досконалішу стратегію". Підсумок з тих усіх боїв також дуже цікавий: „Ізраїльські пілоти є дуже обачно відібрані з гущі пілотів, інтенсивно треновані і загострено мотивовані . Їхній американського стилю (і переважно в Америці. — Л. В.) вишкіл наголошує особисту ініціятиву в усіх ситуаціях розгортання воєнних дій. Сирійці натомість діяли під впливом совєтської доктрини централізованої команди з наземних штабів."

Тут сказано дуже багато і воно стосується не тільки совєтами тренованих сирійців, а і самих совєтських військ: невільний совєтський вояк і пілот зв'язаний по руках і ногах „політруками", які завжди „знають краще", як давати накази, але не вміють або „зі страху" не сідають самі до літаків. Витворюється тоді така ситуація, що совєтського стилю пілот завжди мусить прислухатися до наказу з землі, хоч в той час у повітрі під час блискавичного бою нема що оглядатися назад, а треба діяти згідно із щосекундною зміною ситуації в вогневій схватці літака з літаком.

Ці особливості совєтського способу ведення війни у літаках не єдині, які виявилися під час останньої війни Ізраїля з спільниками нападеного ним Ливану. Є таких воєнних таємниць значно більше. І ось вони стали найсильнішою картою Ізраїля в грі з Америкою. Про щиру розмову домовлявся не раз із воєнними чинниками Ізраїля секретар оборони ЗСА Каспар Вайнберґер, від самого літа починаючи і досі, але ізраїльтяни не мають наміру виявити до кінця свій атут-козир. Чи можна дивуватися їм? Мала країна, так як малий звірьок у боротьбі за існування, мусить вдаватися до хитрости у критичних ситуаціях, якщо хоче утриматись в світі, чи то пак — серед арабського моря, де підставовим принципом є: „їж сам, або будеш з'їдений".

Але з другого боку через таке хитрування наростає підземний гул незадоволення серед американської громадськости, включно з політиками та законодавцями, ба — навіть зі самим Президентом, бо адже Америка тримає Ізраїль при житті. Без постійної, вірної до безкраю відданости цієї першої суперпотуги в світі. арабський світ залив би просто своєю кількістю, понад стомільйонним населенням, малий шмат землі старої Палестини, що став країною Ізраїлем. Він до своєї дрібної території має також всього-навсього три мільйони мешканців.

„Забагато історії і занадто мало географії", — сказав колись ізраїльський письменник-новеліст Амос Оз про свою рідну батьківщину, а інші люди швидко додають до цього окреслення ще й додаток: „і не досить люду". А в ці останні роки число ізраїльців, які напостійно виїжджають з Ізраїлю, перевищує число тих жидів, які до нього прибувають на постійне мешкання.

Пентаґон чекає все таки на дані з війни. І після певного торгу, без якого не обійтися, справа буде поміж обома країнами напевно полагоджена. Поступиться дечим одна сторона, поступиться дечим і інша, тим більше, що ось американський Уряд, не зважаючи на власну велику ревність зменшувати і зрізувати Бюджет звідусіль і з усього, сам запропонував збільшити фінансову річну допомогу Ізраїлеві з двох більйонів долярів, як було вже від років, до двох і пів більйона долярів (точніше: на суму 2,485 більйона долярів) тобто на двадцять відсотків. І це все робить Америка з найкращою міною і зовсім добровільно (інша річ, що Ізраїль розчарований цією підвишкою, бо він бажав тепер діставати вже не по два більйони, а по три, тобто це був би зріст на 50 відсотків. Про це можна прочитати в статті „Білий Дім відповідає на ізраїльський критицизм про допомогу" у „Ню Йорк Таймсі" з 7-го грудня, пера спеціяльного кореспондента цієї газети Франціса Х. Клайнса (Francis X. Clines). Досить відома в Америці і статистика, що її зокрема вже кількакратно наводив визначний американський державний муж Джордж В. Болл, тепер старший директор менеджменту в Інтернаціональній банковій фірмі Братів Леґман, Кюгн і Льоеб, а в роках від 1961 до 1966 він був заступником Державного секретаря за президентства Джана Кеннеді і Линдона Джансона. В його інтерв'ю в престижевому політичному журналі „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" (за серпень 31-го, 1981 року) він сказав: „Це абсурд для ЗСА продовжувати масивні субсидії для Ізраїля без оглядання на власні інтереси. Ми постачаємо йому 2 більйона долярів річно для допомоги — економічної і мілітарної, що дає 3,500 долярів річно на кожну ізраїльську родину (за новими підрахунками це вже буде по 4, 250 долярів на кожну родину річно. — Л. В.) Все, що ми маємо зробити, це дати до зрозуміння Ізраїлеві, що наше приречення не перманентне ані автоматичне. Це безвідповідальність і це проти наших власних інтересів продовжувати сипати такі гроші на країну без того, щоб Ізраїль виявляв хоч якісь порухи в напрямі миру". Такий самий підхід Америки є і щодо втаємничення Американського Уряду в ті відкриття, які зроблено Ізраїлем про совєтську зброю в дії, чого не можна випробувати ніде, а тільки у війні. Ізраїль повинен поділитися таємницями з ЗСА.

Ось цього чекає Америка і американці від Ізраїля, тим більше, що в пам'яті є інший світлий приклад безкорисної дружби і щирої відвертости, яку Америка зазнала від Анвара ель-Садата, убитого президента Єгипту, великого і світлого приятеля Америки.

Згаданий на початку автор Леслі Г. Ґельб кінчає свою статтю дуже промовистими шести рядками: „Колишній урядовець з Ніксонової Адміністрації пригадав, що те, про що Ізраїльська мілітарна розвідка поділилася (з Америкою) після війни 1973 року, було ліліпутно менше, ніж дані, які пізніше передав Америці президент Єгипту Анвар ель-Садат". Це була на диво безкорисна дружба і щирість.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Виставка кераміки

О. Дяченко-Кочман

Сучасні мистці модерного мистецтва цікавляться не тільки сучасним, новим, чи уявою прийдешнього, а проявляють також сильне зацікавлення античністю та мистецтвом існуючих ще й досі примітивних культур. Здається, це парадокс. Але, так було завжди в мистецтві. Воно розвивалось у кожній його добі, поступало вперед, а дивилось назад у віки: ренесанс, на клясичні твори римської імпері, римляни взорувались на неперевершених мистецьких творах культури греків, а ті витончили досконало колоси єгипетських та асирійських мистців. Десь у правіках, в періодах палео- і неоліту розвинулось мистецтво рідної нам трипільської культури.

Спрямування творчої фантазії мисткині Олександри Дяченко-Кочман у найдавніші часи досягнень пракультур не є, отже, дивним. Нахил до її захоплення старинними здобутками розкопів модерних археологів є для нас зрозумілим, а пов'язання його з творчим вислідом її скульптур у виді керамічних посудин є зовсім логічним. Старинні посуди археологічних розкопів мали колись і обрядовий і ужитковий характер та були прикрашені символами, важливими тодішній культурі. Зберігаються у музеях і ціняться на вагу золота. Взоруючись на них, мисткиня передає виплеканий її талантом твір, який є нам зрозумілим, а що найважливіше, доступним. Річ в тому, що мисткиня уміло пов'язала простоту колишнього з модерним моттом наших часів; чим простіше, тим краще. І хоча знаємо, що це подоби ужиткових посудин, відчуваємо, що вживати їх на щонебудь є зайвим. Мисткиня талановито зуміла віддати декоративну виразність своїх керамічних творів як тривимірну форму скульптур. Відчуваємо це, дивлячись на циліндрової форми глеки з кам'яної маси.

Мисткиня уживає кам'яну масу і процес випалювання раку, який витворився в XVI сторіччі в Японії. Глиняні форми, збудовані руками, або на гончарському крузі і політі залізними і мідними оксидами випалюється в печі при температурі 1,750 ґрадусів Фаренгайта, а відразу, опісля, охолоджується у металевій діжі, виповненій сухим листям, або тирсою (травою), які запалюються від розжареної на червоно скульптури, витворюючи карбонатну кислоту. Кислота проникає у щілини спеціяльної поливи оксидів, утворюючи тріщини нітрату з особливим полиском. Процес цей для мисткині важкий і небезпечний, триває зо сім годин і вислід, хоч точно запляновааний, є до кінця невідомим. Години чекання хвилюють мисткиню, але вона цілим процесом захоплена. Ставши майстром цієї техніки, її речі мають лагідний кольорит, у теплій тонації кольорів землі та часто затримують різниці відтінів глини, піску і каміння в природі.

Деякі посудини дають поняття іржавого заліза. Певний натяк на знищення іржою дають нерівні, зубчаті краї отвору посудини. Надщерблені обвідки є також в посудинах з більшою орнаментикою. Опуклість посудини є прикрашена паралельними рядками, немов припадково причеплених до їхньої поверхні морських молюскоподібних черепашок, які на них, начебто навіки, скаменіли. Ми свідомі, що таких поправно-паралельних уставлень створінь в природі нема і тішимось пильністю мисткині у відтворенні її уяви, бо вислід елеґантний. Рубчаста поверхня опуклости інших глеків рудувато-брунатних кольорів нагадує кору дерева.

Новою концепцією на цій виставці є сферичні посудини двотонного кольору, з ґарним блиском: ясний беж і темний рудий кольори стикаються нерівною лінією, витворюючи уявний меандер. Цілість нагадує нам посудини трипільської культури. Ними, найощаднішим способом, мисткиня висловлює суцільність посудини з формою і кольором. Вислід дуже добрий.

Вертикальні скульптури меншого формату абстрактного стилю сучасних форм є в брунатних, або милих, пастелевих кольорах, покриті частинно чи то шевронами, чи щипальцями морських анемон, або й вусиками живих коралів. На інших, які напевно в морі загубились колись, тепер колонії нереїд. Подібна орнаментика і на настінних тарілках. Можна думати, що розсипались вони зі скрині на березі моря, бо чи не ясна піна морської хвилі на них затрималась. чи. може, маленькі дюни піску закаменіли на них віки?

Твори сучасних, добрих мистців власне тим для нас цікаві, що розбуджують власну уяву глядача, спонукують до застанови.

Олександра Дяченко-Кочман також малює олією і любить рисувати. Про її мистецьку творчість і виставки часто пишуть американські рецензенти, підкреслюючи, що вона українка. Колись, під час інтерв'ю, вона настоювала, щоб так її представляти. Тепер, цілий мистецький світ, в якому вона перебуває, особливо шанує факт, що вона свідома свого походження. Народилась О. Д. Кочман в Полтаві. Училась в Мистецькій студентській лізі у Фешен інституті і в університеті в Ню Йорку, в Нортістерн університеті, в Інституті мистецтв в Чикаґо та отримала ступінь маґістра мистецтва в Іллинойському університеті. Професійно викладала і викладає мистецтво і була інструкторкою кераміки в таких школах: Іллинойський університет, Музей історії природничих наук „Філд", Школа Українознавства при соборі св. Володимира, всі в Чикаґо. Була консультанткою проєкту „Европейське село" в Міському музеї в Милвокі, Вис., де виконала деякі частини інтер'єру „Української хати". Була куратором виставки „Глина і тканини одинадцяти чикаґських мистців" в Українському Інституті Модерного Мистецтва, де є також членом управи в Мистецькій раді. Мала шість індивідуальних виставок у Чикаґо

(Продовження на ст. 6)

Володимир Барагура

З ВЕРТЕПОМ І ЗВІЗДОЮ

(З книжки: „Калиновий міст")

Нараз серед бойового гулу ми почули далекий спів і перед нами вигринуло незвичайне явище. Великий гурт невідомих нам „вертепників" крокував у нашому напрямі. Але вони були зовсім інакші, як ми досі звикли. Попереду ступав князь у золотому вінці, вицяцькованому самоцвітами, в багряному корзні, з дворучним мечем при боці і з хрестом у руці. Правдивий великий київський князь св. Володимир. Поруч нього гетьман Іван Мазепа і сотник Дмитро Вітовський, за ними княжі дружинники, козаки й Січові Стрільці. Далі народні вертепні персонажі. Звіздоноша ніс велетенську, штудерно вироблену вифлеємську зірку, а чотири дебелі ангели двигали на дрючках двоповерховий вертеп. Гурт співав незнану нам пісню на невідому мелодію: „Володимире, згадуєм твоєго володіння час, коли пора голодних літ і всіх незгод не гнітила нас".

Побачивши нашу бучу, князь Володимир відділився швидкою ходою від свого почоту, широко розставив ноги, підніс одною рукою меч угору, другою хрест і закликав: „Схаменіться! Як смієте в тиху святу ніч народження Спасителя заводити таку коромолу! Мир вам!"

Ми заніміли з несподіванки і здивування. Це ж голос Зердика, нашого клясного проводиря!

А Зердик продовжував: „І вам не сором колядувати на власну кишеню? Замало вам тих ласощів, що приготувала мама? Адже ж перед різдвяними феріями ви чули заклик управи Кружка „Рідної Школи" і розпорядок директора, щоб не колядувати для власної користи, бо вся коляда має піти на „Рідну Школу" й нашу гімназію!"

Ми поспускали голови. Зердик мав рацію...

А Зердик уже казав нам вишикуватися, обладнатися й пристати до його гурту. Його група виконуватиме свою сценку на історично-патріотичну тему, а ми свій традиційний вертеп.

Першою хатою, яку ми відвідали, була родина нашого добродія Щирби. Він прийняв нас з відкритими раменами й радів, мов дитина, коли Зердиків гурт відіграв нову сценку, а наші гурти 5-ої „А" й „Б" кляс виконали навпереміну вертепні сміхотворіння. Господар не пожалів датку на „Рідну Школу", а Зердик сумлінно записав суму в касову книгу. Різні лакоминки попали в торби міхоношів. Нас усюди приймали радо і складали пожертви на „Рідну Школу", бо це було щось нове в Яворові. Людей взяло за серце й те, що саме учні гімназії спромоглися на таке похвальне діло. Ласощами Зердик позволив нам усім поділитися по рівній частині.

Цього Свят-вечора я вернувся додому пізніше ніж попередніми роками. Батьки вже хотіли прочитати мені „отченаш", але коли я розповів їм всю подію, вони погладили мене по голові, поцілували й казали лягати спати, бо завтра вранці треба до церкви.

***

Коли після свят ми почали знову навчання, зараз першого дня на третій лекції прийшов до нашої кляси терціян „Вуйко" з грубезною книгою директорських розпоряджень. Опікун нашої кляси прочитав признання директора Зердикові й подяку учасникам вертепу.

Зердик сидів зі спущеною головою, будьто письмо директора його не стосувалося. Аж коли професор віддав книгу терціянові, Зердик встав і показав широким рухом руки на нас. Це означало, що він ділиться з нами своїм подвигом. Цього жесту він навчився, мабуть, від диригента хору, який спершу кланявся публіці, а потім показував рукою на хористів.

І хто б це подумав! Зердик, який стояв осторонь книжки, якому в голові були тільки витівки й жарти, цей Зердик у різдвяний час здобувся на такий громадський вчинок, ще й нас до цього спонукав. Правдиве свято миру й любови!

(Кінець)

Подвійне свято в Статен Айленді

День 21-го листопада ц.р. був для української громади в Статен Айленді, Н.Й., особливим днем, в якому переплелись дві оказії. Після відслуження місцевим парохом української католицької церкви Св. Трійці Торжественної Служби Божої в намірені українського народу у виповненій церковній залі відбулося прийняття в День Подяки. Парох о. Іван Давидович, пов'язавши американську традицію з нашою історією, привітав присутніх, в тому й Михайлів, що саме в цей день обходили свої іменини, а зокрема мистця Михайла Мороза, який, за словами о. Давидовича, є гордістю і радістю громади. М. Мороз, щиро зворушений, подякував за привітання і в короткому слові накреслив ролю та значення Церкви для родинного і національного сцементування української спільноти.

Після короткої перерви присутні в тій же залі відсвяткували річницю Першолистопадового Зриву у Львові в 1918 році. Душею святкування був мгр Атанас Кобрин, який зайнявся підготовкою імпрези та під час програми заповідав українською і англійською мовами кожний виступ.

Церковний хор під керівництвом Степана Хандоги започаткував свято „Молитвою" Гайворонського. Потім о. Давидович виголосив вступне слово, заакцентоване глибокою вірою, що ніяка ворожа сила не змогла і не зможе вирвати з українських сердець гону до свободи.

Доповідь про Листопадовий Зрив виголосив мец. О. Германюк. Доповідач, починаючи від Мазепи, подав перегляд зовнішніх історичних і внутрішньо-українських подій, які привели до росту національної свідомости і, врешті, до Листопадового Чину. Три тижні української влади у Львові не змогли, одначе, закріпити мілітарно панування автохтонів на своїй землі. Брак достатнього воєнного виряду, свіжо вивінувана армія Галера, брак зв'язків з чуженецьким світом перерішили долю. Але запалена тоді іскра патріотизму збереглась дотепер. І тільки братолюбіє та наполеглива праця приведуть до здійснення наших мрій.

В концертовій частині пластун-юнак Петро Клим відіграв на скрипці „Бурей" Генделя, а його сестричка, пластунка-юначка Ганя Клим, при його акомпаньяменті на скрипці проспівала „Ой, видно село" і „Там на горі сніг біленький" Гарно прозвучало фортепіянове сольо пластуна-юнака Ігора Кобрина, учня Музичного Інституту в Ню Йорку, який заграв „Для Елізи" Бетговена. Степан Хандога проспівав, акомпаньюючи собі на бандурі, „Ой, Морозе" і „Синя чічка". Миле враження зробив дует Ірини Біскуп і Олі Труш, які, одягнені в українські народні строї, проспівали дві пісні: „Їхав козак за Дунай" і „Чари кохання". На закінчення парафіяльний хор під диригентурою Степана Хандоги проспівав „Вилітали орли" Купчинського і „Гей, ви, Стрільці Січові" Вітковського.

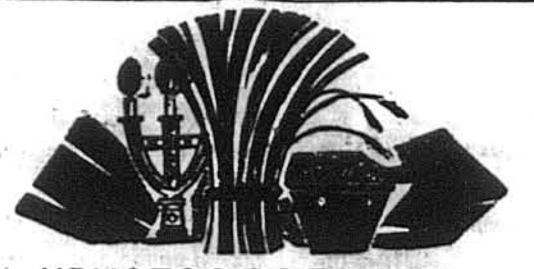
Треба висловити признання громаді Статен Айленду, яка, хоч і чисельно невелика, постійно святкує національні свята та зберігає українські традиції.

Є.К.

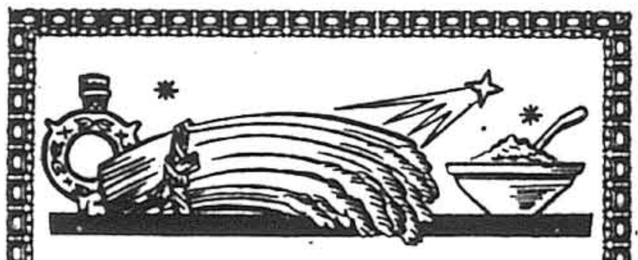

64-ий Відділ СУА в Ню Йорку відзначив 50-річчя голоду

Дня 18-го вересня ц.р. відбувся вечір, присвячений штучному голодові в Україні в 1932-33 роках.

Голова Відділу Христя Навроцька привітала численно зібраних гостей і членок. Засвіченням свічки і хвилиною мовчанки вшановано жертви жорстокого терору.

Культурно-освітня референтка Оксана І. Щурова, яка провадила програмою, прочитала інформативний листок ФУК про те, як „наукова" делеґація з УССР прибула до Гарвардського Університету, щоб переконати їхніх науковців, що голод в Україні 1932-33 років був, мовляв, наслідком невеликих недостач економічних і не годиться науці тим займатися. Арґументи „науковців" нікого, очевидно, не переконали, і книжка про голод вийде. Вона представила запрошену гостю Оксану Буревій, дочку Костя Буревія-Стріха, публіциста і письменника, якого совєти розстріляли в 1934 році.

Доповідачка пояснила, що в часі голоду вона була малою дівчиною, і події, про які вона оповідатиме, базовані на споминах її матері і приятелів.

У 1929 році родина Буревіїв переїхала з Москви до Харкова, де застала важкі обставини й вороже наставлення до українців. Доповідачка подала у скупченій формі, як пляново московсько-совєтська влада при допомозі голоду, арештів і шиканів нищила український народ у його всіх прошарках: інтеліґенцію, робітництво та селянство. Вона розповіла кілька макабричних сцен із життя на вулицях Харкова. Присутні з великою увагою прислухалися до розповіді Буревій. На залі панував гнітючий настрій і не одна сльоза покотилася при описі тих страшних сцен. Для ілюстрації тих подій була влаштована виставка знімок.

Доповідь О. Буревій буде надрукована в „Нашому Житті".

У другій частині Марія Савицька прочитала уривки з книжки „Спомини" Йосипа Гірняка, що відносяться до трагічних подій того часу.

16-го жовтня ц.р. відзначено 100-річчя з дня народження одної з найвизначніших українських артисток і оперових співачок, Катерини Рубчакової.

Вечір відкрила наша голова, привітавши вщерть заповнену залю. Програму вела Уляна Любович. Спогад про К. Рубчакову прочитав Йосип Гірняк.

У своєму вступному слові Любович підкреслила, що наша земля видала багато визначних, талановитих людей, з яких на жаль, не всі здобули визнання у світі. Здебільшого це сталося у наслідок політичних обставин. Але й ці обставини не змогли присипати попілом забуття великих талантів, і по довгих роках відкривають їх наново. В останньому часі в списках визначних людей ЮНЕСКО появилося в 1981 році ім'я Катерини Рубчакової. Жаль, що Катерина Рубчакова жила так коротко — бо всього 39 років. І хоча ми не мали можливости „плакати і сміятися" разом з нею, але маємо щастя послухати розповіді того, хто те щастя пережив, Йосипа Гірняка, який своє життя також виповнив змістом театру. Доля вела його не раз тяжкими дорогами, але він дістав від Бога великий талант актора і режисера, знамениту пам'ять та письменницький хист.

У „Споминах" маестра Гірняка, що недавно вийшли друком і стали чудовою лектурою, разом з автором переживаємо те, що він пережив і записав так барвисто і небуденно. В своєму гуморі автор не щадить навіть себе. Завдяки Гірнякові слухачі зможуть перенестися в ті часи, коли Рубчакова чарувала своєю особистістю і талантом світ.

Й. Гірняк подав коротку історію театру східньої і західньої України та намалював сильветку великої актриси. Катерина Рубчакова народилася 29-го квітня 1881 року в Чорткові в родині Коссаків. Вона була дружиною знаного актора Івана Рубчака. З молодих літ вона працювала у Львові в театрі „Українська Бесіда"; під час Першої світової війни очолювала „Стрілецький Театр", а пізніше працювала в Українському Черневецькому Театрі. Вона мала вроджений драматичний і співацький талант — мала ліричне сопрано. Виконувала ролі героїнь в українських і европейських п'єсах — чи то героїня „Назара Стодолі" — Галя, чи Ріта у п'єсі „Білий медвідь і чорна пантера". В операх вона виконувала ролі героїнь, як в українських операх, так і в европейських. Вона була неперевершеною Галькою в опері Монюшка „Галька", Катериною в опері „Катерина". В опері „Гофманові казки" Оффенбаха виконувала три ролі. Її партнером був знаменитий артист Василь Юрчак.

Маестро Гірняк розповів цікаві епізоди з театрального життя, що були пов'язані з особою Катерини Рубчакової.

Присутні нагородили рясними оплесками блискучу доповідь Й. Гірняка, що, до речі, буде надрукована у „Сучасності".

Між присутніми на залі були внучки Катерини Рубчакової — Лідія Гладка, Ірина Дубас і Богданна Каратницька.

Були виставлені побільшені знімки Катерини Рубчакової з приватного і театрального життя, які виготовив мгр Володимир Грицин.

Третьою імпрезою був вечір, присвячений підготовці до святкувань 1000-ліття хрищення Руси-України.

Вечір відбувся 6-го листопада ц.р., і відкрила його заступниця голови Ніна Самокіш. Програма складалася із двох частин — музичної і доповіді.

Вечір почався молитвою за беатифікацію Слуги Божого Андрея Шептицького, що її на прохання культурно-освітньої референтки провів доповідач о. Маріян Процик, який і минулого року виголосив у нас дуже цікаву доповідь „Княгиня Ольга — роля жінки у християнській родині".

Потім 15-річний Орест Гарасимчук, студент Школи сценічного мистецтва, а також навчається в клясі Галини Мирошниченко в УМІ, з відчуванням заграв Сонату Д. Бортнянського; Прелюдію Баха-Сільоті та Вальс е-моль Шопена.

Темою доповіді о. Процика була „Роля родини в духовій підготовці до святкувань 1000-ліття хрищення Руси-України". Отець Маріян у своїй доповіді підкреслив значення родини, яка є основною клітиною суспільства. Говорив про родину у стародавніх часах (Спарта, Атени, Рим), коли в наслідок занепаду здорового зв'язку в родині ці народи зникли.

Християнство внесло великі зміни взагалі, а зокрема в подружжі, яке стало стійким і тривалим. Щойно в сучасних родинах зауважується брак християнського виховання. В чому полягає християнське подховання? В першу чергу, мусимо звернути увагу на саме подружжя. Щоб батьки могли добре виховати своїх дітей, мусять самі плекати позитивні ціхи свого характеру — взаємна любов і довір'я, згода і порядок мусять панувати в родині. Думка, слово і діло мусять бути співзвучні, батьки мусять давати добрий приклад дітям. Не можуть батьки вимагати від дітей того, чого самі не роблять або не дотримуються. Діти повинні відчути, що батьки є для них приятелями, дорадниками, а в потребі завжди допоможуть. Бувають, однак, випадки, що, не дивлячись на всі старання, батьків зустрічає розчарування, бо не всі діти йдуть доброю дорогою, підпадаючи під вплив оточення. Але й не всі батьки виконують свої обов'язки виховників належно, чи то з браку зрозуміння важливости доброго виховання, чи тому, що легковажать свої обов'язки. Тепер відчувається нестача християнського духа у взаємовідношеннях батьків і дітей. Часто брак зрозуміння нинішнього світу є причиною цих непорозумінь поміж двома поколіннями. Отець Процик також говорив про потребу пізнання зацікавлень нашої молоді. Часом причиною того, що наша молодь втікає від нашого організованого життя, є також сварки на полі нашої Церкви і роздор у громаді.

Добрий приклад батьків — це головна запорука збереження молоді від денаціоналізації. Передавати молоді духову спадщину, — це завдання батьків. Родина ж бо — це перша школа любови. Обновлення родини в Христі повинно бути постійне, а це осягнемо через спільну молитву і участь в Св. Літургії. Але коли ми все зробили для доброго виховання наших дітей, але дитина з якихось причин зійшла на манівці, то батьки можуть бути певні, що їх труд не пропаде, бо „раз добром налите серце вік не прохолоне".

Доповідь о. Маріяна Процика буде поміщена в „Нашому Житті".

Люба Артимишин
Пресова референтка

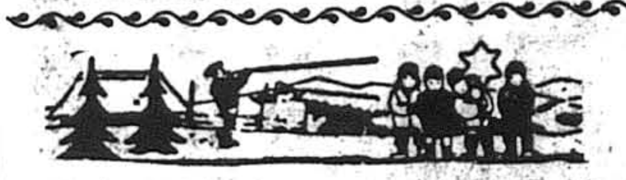
„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали. Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реаґувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

ВІДНОВЛЕНО ЗНОВУ деякий час занехаяні наукові досліди розшуків ознак життя в космосі. Цим разом ці намагання знайти інші цивілізації на віддалених від Землі в безмежжі плянетах будуть в кілька мільйонів разів більш наполегливі, ніж попередні досліди, що їх відкинуто було через критицизм з боку Конґресу. Ця нова і безмежно удосконалена метода розшуків за життям у космічних просторах буде використовувати три великі радіоантени, що розташовані в різних місцях земного ґльобу, і стосуватиме наймодернішу техніку процесування сиґналізації, щоб відділити від усіх радіових хвиль, що поширюються на Землі, до Землі та від Землі, всі ті сиґнали, які можна вважати за сиґналізацію позаземних цивілізацій з інших заселених плянет. На цю важливу ділянку дослідів визначено тільки 1,5 мільйона долярів у бюджеті Крайовій адміністрації аеронавтики і космосу (НАСА) для покриття видатків на перші п'ять років, особливо на розбудову приладів процесування сиґналів. Цей проєкт має назву Пошуки позаземної інтеліґенції (SETI, Search for Extraterrestrial Intelligence).

Св. пам'яті Михайло Гентош

У П'ЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ СОЮЗОВОГО ДІЯЧА

Св. п. Михайло Гентош

Дня 25-го грудня ц.р. минуло п'ять років від часу, коли у день Різдва Христового (за новим календарем) 1977 року по тяжкій недузі помер на 86-му році трудолюбного життя заслужений союзовий, суспільно-громадський та церковний діяч св. п. Михайло Гентош.

М. Гентош народився 1891 року в селі Кростенко біля Добромиля, Україна. До Америки прибув молодим юнаком у 1911 році і поселився у Бассейні Твердого Вугілля у Делені, Па. Тут він одержав працю при залізниці, а бувши підприємчивим й товариським, в короткому часі „заавансував на формана" і на тому пості працював повних 50 років.

Св. п. М.Гентош, бувши свідомим українцем, негайно після приїзду на вільну землю включився до активної праці для тодішних українських установ, до церковної праці, але найбільше часу віддав вже тоді для УНСоюзу. Ставши членом 305-го Відділу Т-ва „Запорозька Січ" в Магоні Сиґі, він по короткому часі за свою союзову працю був обраний секретарем Відділу і на тому пості, як вояк на стійці, витримав 40 років, не жаліючи ні труду, ні часу. Він у короткому часі розбудував свій Відділ так, що весь час було вибирано по два делегати на союзові Конвенції. Як активний союзовець він не обмежувався діяльністю лише в своїй місцевості, а допомагав в праці Округи, яку тоді очолював славний головний предсідник УНСоюзу св.п. Дмитро Капітула. Після смерти Д.Капітули головою тієї заслуженої Округи обрано Михайла Гентоша і на тому пості він залишився 25 років. Коли в 1975 році головою Округи обрано молодого союзовця Тимка Бутрея, то покійного обрано почесним головою.

Згадуючи про заслужену працю св. п. М.Гентоша для УНСоюзу, слід сказати що він був зразковим прикладом для багатьох союзовців. Він був послідовним і скромним і не чекав на похвали. Він був вродженим інтеліґентом, міг говорити з кожним, не зважаючи на їхню освіту. А як доказ цього слід навести те, що коли відомий письменник Улас Самчук писав історію перших поселенців, яку у нього замовив УНСоюз і яка вийшла під наголовком „Слідами піонерів", то, відвідавши св. п. Михайла в 1968 році, він присвятив йому у згаданій книзі біля шости сторінок. Я був свідком тієї зустрічі, тому що разом з У.Самчуком відвідували „майнерські місцевості", і пригадую, як високо оцінив письменник щирого українського патріота Михайла Гентоша.

Так, св. п. М.Гентош був щирим українцем і відданим союзовцем. Він гордився тим, що може очолювати Округу, де народився „Батько Союз", — Шамокін. Округа для нього була ще одною дитиною і він нею дорожив. Він не питав, хто йому заплатить за дорогу, коли їздив відвідувати секретарів у різних місцевостях, він казав, що Округа мусить виконати квоту в придбанні нових членів. І завдяки такій наполегливій праці, всі відділові урядовці його шанували, а часто називали „некоронований союзовий цісар". Він кожного року приєднував по 20 - 30 нових членів, не зважаючи на свій „підтоптаний вік". Даючи цим добрий приклад іншим секретарям, Округа Твердого Вугілля Шамокін завжди виконувала квоту на 100 відсотків, а по його смерті Округа й далі б'є рекорди. Вже і цього року вона є першою, що виконала свою квоту на 100 відсотків.

Останні роки свого трудимого життя покійний хворів і тому був змушений секретарство Відділу віддати, але не в чужі руки, а своїй невістці Маргариті Гентош, яка пішла слідами тестя і кожного року приєднує поважне число нових членів.

Коли згадую, що покійний дорожив Союзом, Округою і Відділом, як рідною дитиною, то як доказ наведу один випадок. Три дні перед смертю М.Гентоша, бувши у тих околицях, я відвідав його, вже тяжко хворого. І коли запитав його про стан здоров'я, то він відповів, що це не важливе, але „скажіть мені, пане організаторе, як справується моя невістка, чи приєднує нових членів, і чи Округа виконує свою квоту". Це було під кінець року, і коли я похвально висловився про невістку і Округу, то на зболілому обличчі засіяв промінь радости. Таким відданим союзовцем був некоронований союзовий цісар. Лежав на смертному ложі, але не думав про свою неміч, а про його прибрану дитину — Український Народний Союз.

Св. п. М.Гентош одружився 1915 року з Агнес Расоцкі, і Господь обдарував молодят двома донями і п'ятьма синами. Всіх він виховав на добрих членів української Церкви й громади, а також на патріотів Америки. Під час Другої світової війни п'ять синів і дві доні добровільно зголосилися до військових частин. Згадуючи про добре виховання дітей, слід зазначити й те, що де б вони не були, завжди пам'ятали про всі ювілеї своїх батьків.

Покійний залишив у глибокому смутку дружину Агнес, п'ятьох синів з родинами — Михайла, Василя, Івана, Данила і Йосифа, дві дочки з родинами — Сузанну і Елізабет , внуків, правнуків, і велику союзову родину не лише Басейну Твердого Вугілля, але й інших Округ.

Пам'ять про цього щирого українського патріота, заслуженого союзового піонера та прикладного мужа, батька, діда і прадіда назавжди залишиться поміж нами, живими.

Степан Гавриш

Ще про вшанування Української Гельсінкської Групи

Від імени Закордонного Представництва УГГ щиро дякую всім, хто взяв участь у вшануванні 6-ої річниці Української Гельсінкської групи 9-го листопада ц.р.

Насамперед хочу підкреслити велику й успішну роботу невтомної організації Американці в обороні людських прав в Україні. Головно в наслідок старань цієї організації було прийнято конґресову резолюцію ч. 205 про Українську Гельсінкську групу і проклямацію президента Реґена про її вшанування. Президентська проклямація викликала певний ентузіязм в українській громаді, яка значною мірою зневірилась в останній час.

У багатьох містах 9-го листопаду українці в різний спосіб вшанували річницю правозахисної групи. Увечері 8-го листопада в залі духовного центру Американського університету у Вашінґтоні виступив з доповіддю голова ЗП УГГ ген. П.Григоренко, після чого відбувся концерт на пошану Української Гельсінкської групи.. 9-го листопада у Вашінґтоні відбулася демонстрація біля посольства СССР з участю філядельфійського Комітету Оборони Національних і Людських Прав в Україні та представника УГГ Ніни Строкатої.

В українських церквах річницю УГГ відзначено спеціяльними молитвами, в школах українознавства—годиною вшанування. Річницю Групи відзначили в різний спосіб також комітети і громади Чикаґо, Міннеаполісу, Філядельфії, Керґонксону, Олбані та інших міст ЗСА.

В Ню Йорку 9-го листопада відбулася маніфестація напроти будинку ОН. Маніфестацію підготував і провів спеціяльно створений . Діловий кометет у складі: Р. Куделя, І.Куровицька, І. Ольшанівський, Р.Пашковська, Н.Самокіш, Ю.Ференцевич. Не зважаючи на короткий час підготовки і значні труднощі та перешкоди, маніфестація пройшла на високому рівні. Хоч присутніх не було багато з огляду на робочий день (200—250 осіб), все ж маніфестація привернула увагу як працівників ОН, так і сторонніх людей.

Своїм успіхом маніфестація великою мірою завдячує д-рові А.Кіпі, який доклав багато зусиль, щоб провести її чітко і гідно. Зокрема, підкреслюю безкорисливість д-ра Кіпи, так само як і д-р М.Бек, які, не зважаючи на свою перевантаженість, приїхали на цей день до Ню Йорку на власні кошти і самовіддано працювали для пошани ув'язнених українських правозахисників.

Маніфестація розпочалася молитвою, яку виголосив о. Шевчук, а закінчилася спіціяльно складеною молитвою В.Баґрія з Українського Євангельського Об'єднання. З промовами виступили: ген. П.Григоренко, член засновник і представник Групи, конґресмен Ґрін, представник афґанців Габід Маєр, член польської „Солідарности" П.Наімский, представник Московської Гельсинкської групи Л.Алексєєва, учасниця кримсько-татарського визвольного руху А. Сейтмуратова, д-р Маруся Бек і працівниця „Фрідом Гавз" Л.Торн.

Люди охоче брали летючки, текст президентської проклямації, спеціяльний випуск газети „Український Тижневик", список політв'язнів (видання СКВУ)—роздано понад 2,000 примірників матеріялів. Божена Ольшанівська з організації „Американці в обороні людських прав в Україні" збирала підписи під петицією за звільнення політв'язнів. Дуже знадобилася брошура зі списком українських політв'язнів, яку видала і вчасно прислала Комісія Прав Людини СКВУ (Х.Ісаїв). З великою увагою до підготовки і проведення маніфестації поставилися як духовні, так і світські провідники громади, керівники більшости важливих українських громадських організацій, зокрема УНСоюз, Пласт, СУА тощо. На жаль, політичні організації сприйняли цю подію досить стримано. Від партій були і брали активну участь тільки керівники української Селянської партії та кілька представників ОУНз.

З вдячністю відзначаємо також участь у вшануванні 6-ої річниці Української Гельсінкської Групи важливіших українських газет, насамперед англомовного тижневика „Українського Тижневика", всі працівники якого активно збирали і обробляли матеріяли на маніфестації, а також газети „Свобода", „Америка", „Українські вісті" та інші.

Представник Української Гельсінкської Групи на Заході Петро Григоренко від імени учасників маніфестації телеграмою подякував Президентові і Конґресові ЗСА за підтримку правозахисного руху та запевнив, що ця проклямація, безумовно, сприятиме розвиткові визвольної боротьби українського народу.

Через кілька днів на цю телеграму прийшла відповідь з Білого Дому за підписом особливого помічника президента—Джека Бурджесса. Там говорилося:

„Шановний пане Григоренко! Дозвольте подякувати Вам від імени президента Реґена за Вашу телеграму від 9-го листопада, в день Української Гельсінкської Групи.

Президент глибоко зворушений Вашими добрими словами вдячности і підтримки та хотів би запевнити Вас у тому, що він непохитний у своєму намірі допомагати українському народові в його боротьбі за волю і справедливість. Президентові хотілося б також відзначити Ваші особисті зусилля, спрямовані на добро українського народу.

З повагою—Джек Бурджесс, особистий асистент Президента".

На адресу Закордонного Представництва Української Гельсінкської Групи в ці дні надходило багато листів, поздоровлень, грошових пожертв. Усім, хто відгукнувся на заклик вшанувати ув'язнену Українську Гельсінкську Групу, сердечно дякуємо і запевняємо, що будь-який вияв солідарности з переслідуваними українськими правозахисниками додає їм снаги в нерівній боротьбі проти державної сваволі. Важливо тільки, щоб наш ентузіязм не вичерпався з ушануванням цієї річниці.

Надія Світлична,
працівник Закордонного
Представництва УГГ

„Нас єднає"...

(Закінчення зі стор. 1)

проба нашого відречення сатани і всіх діл його, і всієї гордині його; найбільша проба нашої віри й вірности Правдивому, Єдиному й Живому Богові є в сучасну пору. Гірш давнього поганства йдуть намагання увести наш народ в глибоку темряву сліпого, безумного, диявольського поріддя — атеїзму, щоб наче цією трійливою мрякою і псевдо-наукою затроював серця молоді, зводив на манівці слабовірів, сіяв зневіру, сумніви, байдужість і ненависть. Таких сам Господь ось як називає: „Каже безумний у своїм серці: Немає Бога!" (Пс. 14,1).

Тяжка це проба. Гіркий хрест! Але з нами Бог і ніякі пекельні сили не переможуть нас, як довго ми будемо вірні Христові. Та, щоб ми не захиталися й успішно перейшли цю тяжку пробу, нам усім, усьому українському народові треба усильно приготовитися до гідного й врочистого відзначення Тисячоліття Християнства в Україні. Для нас, нашого покоління, це Богом дана рідкісна нагода за прикладом наших предків рішуче відректися темряви і глупоти модерного, чужого і ворожого нам поганства — атеїзму, а почерез основну духову обнову в Христі і Його Євангелії освятити себе Святим Духом до повного динамічного і героїчного життя з Христом і в Христі, щоб наш народ очищений і загартований у сучасному змагу міг бути знову носієм і світильником правдивої віри, щоб став взірцевим Божим людом, а тоді Бог осяє світлом Свого обличчя, направить стопи наші на путь спасенну, мирну й вільного життя Божих дітей.

Бодріться й на Бога покладайте всю свою надію. Ніколи не забувайте, що „З нами Бог! Розумійте і покоріться, бо ось з нами Бог!" З нами Його всемогутня сила, яка переможе всі ворожі затії диявола і слуг його.

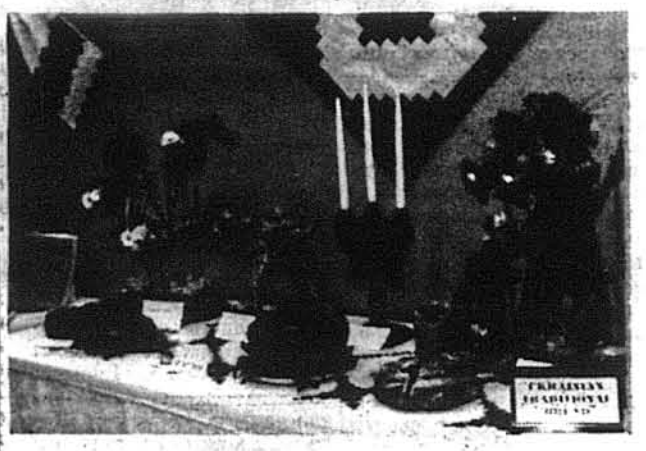
Нехай же світло вифлеємської зорі засяє і у ваших серцях у цю святу Різдвяну ніч. Нехай мир неба, любов і спокій наповнить ваші душі! Нехай Христос Дитятко благословить тебе, мій любий народе.

Христос Раждається!

† Стефан
Архиєпископ-Митрополит

Мистецька виставка 4-го Відділу СУА

Частина експонатів на виставці

У жовтні цього року 4-ий Відділ СУА з Ню Бранзвик, Н.Дж., влаштував в Іст Бранзвик Сивик Сентер одноденну виставку про Україну. Ця виставка маласпеціяльне значення вже тому, що запроєктувала її американська організація під назвою „Артс Коммишин оф Іст Бранзвик", котра, діючи в культурно свідомій американській спільноті цього міста й околиці, забажала в своєму новому і багатому Сивик Сентрі подати серію етнічних виставок-фестивалів.

Один із членів цієї комісії професор музики Ярема Купчинський піддав проєктантам ініціятиву запросити до співпраці 4-ий молодечий Відділ СУА. Цю ініціятиву підхопила Д.Васта, голова Комісії, в стислій співпраці з Відділом, а українська спільнота відразу виявила готовість допомогти. Таким чином Український День започаткував серію програм, присвячених розпізнанню різних етнічних груп.

Непересічна була виставка також своїм широким діяпазоном експонатів, в яких на кожному кроці лучилося красне з пожиточним, приманююче з повчальним. Вже при самому вході гостей орієнтувала велика мапа України на тлі Европи (виконання М.Стахів) з гербом, прапором, гимном, з доцільними вияснення та з інформаційними друкованими матеріялами для роздачі, а при ті м перегляд української преси вказував на сучасну діяльність.

Відтак гості підходили до столів, при котрих виконувалося народне мистецтво: М.Бокало, співвласник ательє кераміки, ілюстрував процес малювання кераміки, а Х.Ставнича та Н.Ратич показували писання писанок. У першій великій залі А.Павленко, пригаючи на бандурі, співав українські пісні і думи, оточений дітьми, які були одягнені в народні строї різних областей України.

В догідному для уваги глядачів місці, на тлі цілої стіни килимів та в оточенні вишивок, подушок, ліжників пишався автентичний традиційний Свят-Вечірній стіл з 12-ма стравами та „дідухом" на покуті, виконання В.Старух. Оподалік знаходився великий збір кераміка стилів полтавського, київського, гуцульського і трипільського. Напроти — показ українського малярства в Америці. Не бракувало теж різнорідних друкованих матеріялів, книжок, брошур, передруків про мистецтво і звичай, про історію, про життя в діяспорі.

Слідували столи інших експонатів, багацтво писанок разом з мапою України, котра показувала взори, своєрідні різним околицям (мапу виконали П. і О. Бакало); великодній кошик, короваї, бабки, традиційні хліби—це працьовитий вклад Г. Ратич; гуцульський стіл, історичний одяг та стародавні вишивки; велика кількість різноманітних предметів, як, наприклад, рушники, різьба, кептари, свічники, стилеві ляльки, все гарно уложене і позначене. Експонати зложили членки Відділу, їх родини та загальне громадянство. Збиранням експонатів займалася головним чином О.Бакало.

Зокрема належиться признання Мирославі Стахів, котра хоч не належить до 4-го Відділу, дуже причинилася до успіху виставки своєю багатою збіркою вишивок. На підставі власних дослідів вона виконала мапу української вишивки, показуючи околиці, звідкіля походять різні взори і мотиви, а також подала ілюстроване вияснення техніки вишивання різними стібами, декотрі вже тепер занедбані, та мистецькі засади їх стосування. Оригінальний вклад цієї збірки—це символіка вишиваних хустин та традиція церковного вишивання манастирсько-шляхецьких походжень. М.Стахів виконала також 21 вишиваний герб українських земель. Іншого роду приємність знаходили гості при огляданні її вишивок, застосованих до дитячого убрання.

В останній залі виставки гості кількакратно мали змогу оглянути два англомовні фільми про українську писанку, її поганське походження та вклад християнської символіки, технічне виконання та містичне прив'язання до неї кожного українця, як і захоплення нею чужинців. Один із фільмів постарала сама бібліотека Іст Бранзвик; другий прийшов від Сестер Служебниць з парафії в Перт Амбой, Н.Дж.

При буфеті домашнього печива гості, свої і чужі, обмінювались враженнями про поодинокі експонати, а потім знову поверталися оглядати виставку та робити знімки. Членки 4-го Відділу їхні діти і всі виконавці кружляли в народних строях поміж публікою, щоб відповідати на запитання та звертати увагу на цікаві предмети. Годі є зложити признання і подяку всім, як належиться. Працювали наполегливо членки Відділу під головуванням Н.Нинки, зі своїми родинами і знайомими. Поодиноким виконавцям з-поза Відділу складаємо щиру подяку за охоту допомогти. А Комісії мистецтва з Іст Бранзвик велике спасибі за уможливлення показати багатьом не-українцям красу і багатство нашої культури.

М.Ц.

НОВОРІЧНА ЗАБАВА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія, Па. — Управа Українського Спортового Осередку „Тризуб" і Ліґи Українських Католиків влаштовують традиційну новорічну забаву в п'ятницю, 31-го грудня ц.р., в залі авдиторії школи св. Йосафата, при Дитман і Дистон вулицях — секція Френкфорд. До танців буде грати відома оркестра з Рочестеру „Нічна Мелодія"

Початок забави в 9-ій год. вечора. Столи можна замовляти, телефонуючи на числа 533-7697 і 824-2491. Ввесь дохід із забави призначений на дальшу розбудову Спортового Клюбу в Горшамі, Па.

ПРОСФОРА У ФІНІКСІ

Фінікс, Арізона. — Парафіяни і приятелі місцевої помісної української католицької церкви, тут, у неділю, 9-го січня, після Служби Божої, влаштують традиційну Просфору для всіх вірних ПУКЦ, і також у той сам час вшанують свого пароха, отця крилошанина д-ра Андрія Микиту, в день 35-ліття його священства і неупинно відданої праці для Бога, рідної Церкви і рідного народу. Сестрицтво місцевої церкви запрошує громадян Фініксу і околиці взяти численну участь у цій зустрічі-урочистості.

Замість квітів на могилу
сл. п. Юрія Лопатинського
пересилаємо 50.00 долярів
на ПАМ'ЯТНИК УПА
на цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.
Стефан і Оленка ВОЙТОВИЧ

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
бл. п. о. Льва Дороша
БУВШОГО НАШОГО ДОРОГОГО ПАРОХА
складаємо 100.00 долярів
на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД
ПАРАФІЯНИ
церкви св. Стефана у Ст. Пол, Мінн.

В глибокому смутку повідомляємо Українське Громадянство, що 20-го грудня 1982 року на 72-му році життя, після важкої недуги відійшов у Вічність

бл. п.
ОСИП НОВИЦЬКИЙ

колишній визначний змагун копаного м'яча С. Т. „Україна" — Львів й інших чолових дружин в Зах. Україні, один із засновників УСЦАК, спортовий журналіст.

Родині Покійного висловлюємо наші найглибші співчуття.

Управа Української Спортової Централі Америки і Канади

В глибокому смутку ділимося болючою вісткою з нашою Родиною, Приятелями і бувшими Учениціями учительської семінарії в Ужгороді, що 15-го грудня 1982 р., 10 днів по своїх 90-літніх уродинах — по довгій і тяжкій недузі — в домі Сестер Служебниць у Лансдел, Па., упокоївся в Бозі

наш Найдорожчий
ТАТО І ДІДУСЬ
о. Архипресвітер
ВАСИЛЬ ЛАР

бувший директор учительської дівочої семінарії в Ужгороді і коротко директор учительської семінарії в Севлюші, по приїзді до Америки в 1947 році, був короткий час помічником канцлера у Преосв. Кир Константина Богачевського, а після того був 32 роки парохом церкви свв. Петра і Павла в Ансонії, Конн. Ввесь час був совітником Кир Константина, Кир Сенишина і Кир Шмондюка.

ПОХОРОН відбувся 18-го грудня 1982 р. з церкви свв. Петра і Павла в Ансонії, Конн. на цвинтар свв. Петра і Павла в Дербі, Конн.

В глибокому смутку:

дочки:
НАТАЛІЯ ВАЙДА з дочками
ОЛЬГА СУСЛА з мужем і сином
сини:
д-р ЙОСИФ з дружиною і синами
ВОЛОДИМИР зі синами
Брат і дві Сестри в Україні

ВИДАВНИЦТВО „ЛІТОПИС УПА"

в глибокому смутку повідомляє, що 16-го листопада 1982 року відійшов у Вічність на 76-му році життя

бл. п. підполковник УПА
**ЮРІЙ ЛОПАТИНСЬКИЙ
(КАЛИНА)**

член Видавничого Комітету і співробітник Редакції „Літопису УПА".

Покійний був визначним старшиною УПА, виконуючи важливі завдання з доручення Головної Команди УПА, а згодом — членом Місії УПА, Закордонного Представництва УГВР, співосновником Дослідчого Об'єднання „Пролог", громадським і політичним діячем, в хвилині смерти — головою Об'єднання кол. Вояків УПА в США.

ВШ. Дружині і Родині Покійного висловлюємо глибокі співчуття.

Видавничий Комітет, Редакція й Адміністрація
„Літопису УПА"

Виставка кераміки О. Дяченко-Кочман

(Продовження зі стор. 2)

та виставляла свої твори в понад 30-ох збірних виставках, у Канаді і в різних містах ЗСА. Дістала багато нагород і відзначень досконалости. Її речі виставлені в сталих колекціях в музеях у Мілвокі і в св. Андрія в Саут Баунд Бруку, в колекціях кількох корпорацій, як, наприклад, в бюрах Сандстренд в Рокфорді, Ілл., Сакс Фифт авеню в Овк Бруку, Ілл.,Карсон, Пірі, Скат і Ко., в Чикаго та в приватних колекціях.

Її часто запрошують до жюрі виставок в американських мистецьких колах. Обєктивні дописи про українських мистців пера цієї мисткині були друковані в часописах: ,,Свобода", ,,Америка", ,,Юкрейнієн Лайф", ,,Нові Дні" і в журналі ,,Сучасність".

О. Д. Кочман бере активну участь в житті української громади в Чикаго. Шість літ була директоркою Школи Українознавства при соборі св. Володимира. Працювала референткою в Окружній Управі Союзу Українок Америки і є активною в 29-му Відділі.

У приватному житті Леся — щасливо одружена, виховала дві дочки, які скінчили школу українознавства, є примірними пластунками, дебютантками і тепер вже студентками університету. Піклується Леся старенькою, хворою матір'ю. Як вона встигає з тим усім? Відповідь Лесі є проста і вказує на здоровий погляд на життя: ,,Чим більше робиш, тим більше сили до праці".

Мистецькі твори О. Д. Кочман — неповторні. Вона мисткиня, а не ремісник і навіть серійні речі вона опрацьовує індивідуально. ,,Мої руки не змогли б зліпити копію уже раз мною зробленого, навіть на замовлення. Зрештою, в мене стільки нових ідей, що тільки їм можу віддати свій час".

Виставка кераміки Олександри Дяченко-Кочман, спозорована 29-тим Відділом СУА, відбулася в днях 26, 27, і 28-го листопада, б. р. , у Чикаго в новому Домі Пласту, при 2,124 Вест Чикаго авеню.

Галя Коленська

Відзначили 50-річчя великого голоду

Ліґа Української Православної Молоді при церкві Святого Вознесення в Мейплвуді, яка щороку вшановує пам'ять всіх тих, що в 1932– 1933 роках померли від страшного голоду, відзначила і в цьому році цю жахливу подію.

У неділю, 5-го грудня, на прохання Ліґи було відправлено жалобну Панахиду по всіх дітях, як і старших, які померли у великих муках 50 років тому. Панахиду відправив настоятель церкви о. Іван Наконечний. Прислугowували чотири вівтарні хлопці . Співав хор під диригуванням Леоніда Харчека, сольо—Раїса Волуйчик. У Панахиді взяли участь представники організацій і молодь. Стійку з прапорами несли Молодеча Організація СУМ і Товариство Прихильників Державного Центру УНР.

Перед Панахидою члени Ліґи приколювали всім прибувшим на Панахиду чорну стрічку, як символ жалоби. Пізніше вони всі ставили свічки у підсвічнику, кожний- кожна по одній, символізуючи цим велику пошану до загиблих.

В пошану і любов до малолітніх дітей, що у великих муках голодової смерти відійшли з цього світу, Ліґа Молоді поставила живі квіти на Престіл.

Перед Панахидою о. Іван виголосив проповідь, яка була присвячена подіям великого страхіття в Україні в 1932– 33 роках. Всі вірні, ставши на коліна, разом з хором проспівали ,,Вічная пам'ять".

При виході із церкви члени Ліги роздали всім Бюлетень і брошурку під заголовком ,,Штучний голод, 1932–1982", українською і англійською мовами. Брошурки ці видрукувала Головна Управа Української Православної Ліґи у кількості 6,000 примірників, що були розіслані по всіх осередках Ліґи всієї Америки.

В пролозі цієї 8-сторінкової гарно оформленої брошурки написано: ,,Минуло п'ятдесят років після страшного голоду на Україні, і події минулого притупляються в нашій пам'яті... Оцим ми нагадуємо людству наше народнє лихоліття.

Щоб ми і покоління після нас пам'ятали цю подію. В пам'ять невинно загиблих мільйонів наших побратимів і земляків, ми схиляємо голови".

Після Панахиди, на заклик настоятеля церкви о. Івана, всі парафіяни і гості зайшли до парафіяльної залі на поминальну трапезу. Члени УПЛіґи подавали перекуску: зовсім невеличкий шматок чорного хліба і півгорнятка звичайної холодної води. Це немов би символізувало ті страхітливі часи в Україні в 1932 – 33 роках, але різниця в тому, що тут ми хоч побачили хліб, а там і того не було.

Отець Іван, прочитавши молитву, поблагословив воду і хліб, а всі присутні відспівали жертвам голоду—Вічная Пам'ять.

По перекусці розпочалась програма відзначення. Відкрила її голова молодшого Відділу УПЛіґи Катруся Митченко англійською мовою, а юнак Василь Федоренко—українською.

Дисидентка Надія Світлична в своєму слові розповіла присутнім, що про голод в Україні вона довідалась лише в 1960 році. До того вона лише чула, що багато людей, а між ними і дітей, померло від голоду. Казали що і в нашому селі, де я народилась і жила,—розповіла Н.Світлична,—були випадки людоїдства, але про це я не знаю. Знаю, що багато є старших людей в Україні, які пережили голод, але про це вони нікому не розказують, бо бояться, щоб влада їх не переслідувала, а молодші про цей голод нічого не знають. Влада все це хоронить. Вона розповіла, що в її близькій родині з голоду ніхто не вмер, але батько жив у великих труднощах і помер на 45-році життя. В дальшій родині, як, наприклад, тітки були випадки голодової смерти; чула вона, що чужинецькі кореспонденти боялися писати правду, щоб їх совєтська влада не покарала, а інші подавали відомости про голод, перекручуючи факти.

Другий доповідач К.Степовий, який під час колективізації і великого голоду в Україні жив на селі, працював вчителем і бачив той голод на власні очі, розповів присутнім і за попередні роки перед великим голодом—1929 рік, коли вводилась колективізація, за 1930 – 31 рік, коли розграбовували заможні господарства, а самих господарів викидали спочатку з хат, а трохи пізніше тисячами у великий холод і мороз відправляли їх у неотоплених брудних вагонах з малими дітьми в далекі табори Совєтського Союзу, де вони тисячами гинули не доїхавши до призначеного їм місця.

Доповідач прочитав покази-свідчення деяких своїх парафіян, які були в тих каторжних таборах смерти і чудом залишилися у живих. Він розповів також і про те, що він бачив в одному із сел на Полтавщині, перебуваючи там всього дев'ять місяців, від вересня до травня 1933 року.

На закінчення Оксана Федоренко з мистецьким хистом прочитала оповідання О.Звичайної під заголовком ,,Щаслива Ганна".

Підготову до відзначення 50-ліття голоду в Україні і вшанування 7-ми мільйонів жертв робили обидва відділи Української Православної Ліґи, а їхнім невсипущим керівникам і дорадником була Раїса Волуйчик. Це їй здебільшого треба завдячувати щорічне вшанування жертв українського голокосту.

Сцену оформив один з парафіян. На стінах були розвішані копії чужинецької преси з 1933 року.

Всім виконавцям програми і зокрема членам обох відділів Української Православної Ліґи за те, що вони приготовили цю програму, а цим відзначили 50-ліття штучно зорганізованого Москвою голоду в Україні та вшанували мільйони жертв, належить велика подяка і признання.

С.К.

Степан Стойко здобув першість українців в шахах

Перший турнір за запрошеннями для чисельних українських шахістів, що відбувся в днях 25-го до 27-го листопада в приміщенні Філії Українського Католицького Університету у Філядельфії, закінчився перемогою Степана Стойка з Гилсайду, Н.Дж., який в змаганнях круговою системою здобув 3,5 точки із 5-ох можливих. Друге місце зайняв проф. Степан Попель з Фарґо, Північна Дакота (3 точки). Третє і четверте поділили інж. Лев Блонарович і д-р Орест Попович (обидва — ,,Чорноморська Січ" Нюарк), маючи по 2,5 точки. П'яте місце здобув о. Маріян Процик (Філія УКУ) з двома точками, а шосте — Сидір Новаківський (УСО ,,Тризуб" Філядельфія) з 1,5 точками. Переможець одержав нагороду в сумі 500 дол. Нагороди за друге і третє місце були 300 і 200 дол.

Цей турнір, що його зорганізував УСО ,,Тризуб" Філядельфія у співпраці з Філією УКУ, був присвячений Блаженнішому Патріярхові Йосифові в його 90-ліття. Турнір був подією історичного значення, бо на нього були запрошені тільки шахісти з найвищим точкуванням - ,,рейтінг" - тоді, коли численні попередні українські турніри відкриті для шахістів всіх кляс.

Підготовчий комітет турніру в складі інж. Л. Блонарович, голова, Роман Савчак, заступник, Сидір Новаківський, секретар, д-р Юліян Колтун і мґр Мирослав Субтельний, касири, та головний рушій цього турніру о. Маркіян Процик, настоятель Філії УКУ у Філядельфії, доложили всіх зусиль, щоб цей перший престижевий чемпіонат охопив українців цілого західнього світу. Тому запрошення були вислані до передових українських шахістів не тільки в ЗСА, але й в Канаді та Европі. Передбачували 8 або 9 учасників-майстрів. На жаль, багато із запрошених не могли прибути і змагання мусіли обмежитися до 6-ох учасників із ЗСА. Наприклад бракувало п'ятикратного першуна УСЦАК і найвище під цю пору клясифікованого українського шахіста в ЗСА, Бориса Бачинського, урядуючого першуна УСЦАК, мґра Мирослава Турянського та колишнього першуна УСЦАК, Віктора Дзери з Канади.

Турнір відкрив проф. Леонід Рудницький відчитанням листа від Патріярха Йосифа та змістовною доповіддю про історію та значення шахів. Відтак учасників привітали провідники УСО ,,Тризуб" - голова інж. Ігор Чижович і Р. Савчак. Самі змагання були дуже вирівняні. Наприклад, першун Стойко зремісував три партії і хоч переміг Поповича і Новаківського, то з останнім стояв в певнім моменті на програші. Попель виграв з Новаківським, а чотири партії зремісував. Посередині табелі всі себе взаємно побили: Попович - Блонаровича, Процик - Поповича, а Блонарович - Процика. Процик, який зремісував з першуном і віцепершуном, програв з Новаківським, що зайняв останнє місце.

Закриття турніру відбулося в неділю, 28-го листопада, починаючи Службою Божою, що її відслужив о. Процик в каплиці Філії УКУ, а відтак спільним сніданком і роздачею нагород. Церемоніями вручення нагород проводив Роман Савчак, який дякував всім жертводавцям та паням Процик, Квікш, Бачинській і Касіян, що чотири дні гостили шахістів добірними сніданками та обідами. Дякуючи господарям за незвичайну гостинність, що включала безплатний нічліг і харчування в приміщенні Філії УКУ, нагороджені шахісти висловили надію, що цей перший український чемпіонат за запрошеннями не буде останнім, а стане щорічною традицією. Очевидно, що на це потрібно піддержки наших спортових та громадських організацій, бо справді репрезентативний з'їзд українських майстрів, розкинених по всіх усюдах, пов'язаний з великим вкладом праці та великими коштами.

Доцільно є згадати з признанням те, що на звернення 34-го Відділу УНС, Б-ва св. Ів. Хрестителю, з Ричмонду, Вірджінія, в якому згуртовані передові шахісти-українці Америки, та з уваги на співорганізаторів турніру, УСО ,,Тризуб", з чисельним союзовим членством УНС прислав на цілі турніру 200 дол., стаючи в цей спосіб най визначним жертводавцем.

О. Попович